

Một kiểu gõ dấu chữ Việt rất nhanh

Trần Tư Bình

Bài này trình bày ưu khuyết điểm của 4 kiểu gõ dấu thông dụng là VIQR, VNI, Telex và Microsoft (TCVN6064). Sau đó, xin đề nghị một kiểu gõ khác mà chúng tôi tin rằng sẽ giúp gõ dấu chữ Việt được nhanh hơn.

A. Giới thiệu

B. So sánh 3 kiểu gõ VIQR, VNI, Telex

1. Nguyên tắc chung

2. Kiểu gõ VIQR (Vietnet)

3. Kiểu gõ VNI

4. Kiểu gõ Telex

C. Kiểu gõ Tubinhtran-MS và Microsoft

D. Cách dùng kiểu gõ Tubinhtran-MS ở WinVNkey

E. Kết luận

A. GIỚI THIỆU

Nếu thỉnh thoảng mới gõ chữ Việt thì dùng kiểu gõ (typing method) nào cũng được, càng dễ nhớ càng tốt. Còn như thường xuyên gõ thì ta nên tìm kiểu gõ nào vừa dễ nhớ và ít phải di chuyển ngón tay thì mới gõ nhanh hơn được.

Bài viết này trình bày ưu khuyết điểm của 4 kiểu gõ dấu thông dụng là VIQR, VNI, Telex và Microsoft (còn có tên TCVN6064). Sau đó, xin đề nghị một kiểu gõ khác mà chúng tôi tin rằng sẽ giúp gõ dấu chữ Việt được nhanh hơn.

B. SO SÁNH 3 KIỂU GÕ VIQR, VNI, TELEX

1. Nguyên tắc chung

Tiếng Việt có rất nhiều mẫu tự có hai dấu, nghĩa là vừa có cả dấu phụ lẫn dấu thanh như ô, ở, ứ, ... Do đó, để gõ nhanh hơn, ta nên tìm chọn kiểu gõ nào mà vị trí các phím dấu càng gần với phím mẫu tự chính càng tốt, vì như thế ta ít phải di chuyển ngón tay nhất khi gõ dấu.

2. Kiểu gõ VIQR (VietNet)

Kiểu gõ VIQR (Vietnamese Quoted Readable) dùng dấu sẵn có trên bàn phím Mỹ để gõ dấu chữ Việt. Nói rõ hơn là dùng các ký tự trong bảng mã ASCII để gõ dấu chữ Việt.

Dấu - Chữ	Kiểu gõ VIQR	Ví dụ
sắc	'	a' → á
huyền	`	a` → à
hỏi	?	a? → ả
ngã	~	a~ → ã
nặng	.	a. → ạ
â	a^	a^m → âm
ê	e^	e^m → êm
ô	o^	o^m → ôm
ã	a(a(n → ăn
ư	u+	tu+ → tư
ơ	o+	o+n → ơn
đ	dd	ddi → đi
Xóa dấu	0	á0 → a
Tắt dấu	gõ lặ p \ p	a.. → a. a\ . → a.

Hình 1: Kiểu gõ VIQR.

Kiểu gõ VIQR có một lịch sử lâu dài từ thời các môi trường điện toán, nhất là Email và Internet, dùng bộ chữ 7 bit ASCII của Hoa Kỳ trong các thập niên trước năm 2000. Môi trường này không thể nào hỗ trợ được các chữ có dấu như chữ Việt. Lúc bấy giờ đã có một số đông người Việt hải ngoại tham gia một nhóm tin Usenet Newsgroup có tên là soc.culture.vietnamese (gọi tắt là nhóm SCV hay Viet Net). Chính những người này đã đặt ra qui ước dùng các dấu ASCII trên bàn phím Mỹ để tượng trưng cho các dấu chữ Việt. Do đó, qui ước này thường được gọi là qui ước VietNet, về sau được nhóm Viet-Std tiêu chuẩn hóa thành qui ước VIQR (xem chuẩn Internet RFC 1456). Qui ước này hiện vẫn còn được sử dụng rộng rãi trong nhóm tin SCV.

Ưu điểm: Dễ nhớ, dù không quen dùng cũng có thể đoán và đọc được.

Khuyết điểm: Chữ tương đối khó đọc. Không gõ nhanh như kiểu Telex.

Sau khi bộ chữ Unicode được phổ biến rộng rãi thì việc viết và đọc chữ Việt trên máy vi tính và Internet được thống nhất và thuận tiện hơn. Những người quen

kiểu gõ VIQR nay bắt đầu tải xuống phần mềm gõ chữ Việt, chọn bộ chữ Unicode trong phần mềm gõ và gõ theo kiểu VIQR, màn hình vi tính hiện ra chữ Việt trọn vẹn và người nhận vẫn đọc được (vì hầu hết máy Windows hiện nay đều có hỗ trợ bộ chữ Unicode).

Dùng kiểu gõ VIQR trong phần mềm gõ chữ Việt có ưu điểm và khuyết điểm như sau:

Ưu điểm:

- Dễ nhớ, tiện dùng cho những ai quen gõ kiểu VIQR.
- Gõ nhanh được mẫu tự đ vì gõ lặp dd → đ.

Khuyết điểm: Không gõ nhanh bằng kiểu Telex hoặc VNI vì các phím gõ dấu thanh (` `? ~ .) cũng như các phím gõ dấu mũ, râu, trắng ^ + (thì nằm rất xa nhau. Có thể nói đây là kiểu gõ chậm nhất trong 3 kiểu gõ.

3. Kiểu gõ VNI

Công ty VNISoft đặt ra một qui ước dùng các phím số để tượng trưng dấu chữ Việt trong phần mềm gõ VNI. Do đó, kiểu gõ theo qui ước này thường được gọi là kiểu gõ VNI.

Dấu - Chữ	Kiểu gõ VNI	Ví dụ
sắc	1	a1 → á
huyền	2	a2 → à
hỏi	3	a3 → ả
ngã	4	a4 → ã
nặng	5	a5 → ạ
â	a6	a6m → âm
ê	e6	e6m → êm
ô	o6	o6m → ôm
ư	u7	tu7 → tư
ơ	o7	o7n → ơn
ă	a8	a8n → ăn
đ	d9	d9i → đi
Xóa dấu	0	á0 → a
Tắt dấu	gõ lặp \ gõ lặp	a11 → a1 a\1 → a1

Hình 2: Kiểu gõ VNI.

Nhiều người lầm việc gõ kiểu VNI với việc sử dụng phần mềm gõ VNI và bộ chữ VNI. Kiểu gõ VNI chỉ là cách dùng số tượng trưng cho dấu. Do đó, bất kỳ phần mềm gõ nào cũng có thể hỗ trợ kiểu gõ này để gõ bất cứ bộ chữ Việt nào.

Ưu điểm: Thông dụng, dễ nhớ, nhiều nhóm thiết kế phần mềm gõ chữ Việt cũng dùng kiểu gõ này.

Khuyết điểm:

- Mẫu tự “đ”: phải gõ d9, 2 phím “d” và “9” ở xa nhau. (Telex và VIQR: dd → đ, dùng phím lặp nên nhanh hơn vì không phải di chuyển ngón tay).
- Mẫu tự “ã”: phải gõ a8, 2 phím “a” và “8” ở xa nhau.
- Không dùng cách gõ lặp để tạo ra dấu nên phải luôn luôn di chuyển ngón tay khi gõ dấu phụ.
- Rất chậm khi sử dụng bàn phím Pháp vì các phím số cần phải nhấn thêm phím “Shift”.
- Trên bàn phím Mỹ, có thể nói kiểu gõ VNI nhanh hơn kiểu VIQR nhưng chậm hơn kiểu Telex.

4. Kiểu gõ Telex

Kiểu gõ Telex dùng phím lặp, dùng các mẫu tự hoặc vị trí các mẫu tự không có trong chữ quốc ngữ để gõ dấu chữ Việt.

Dấu - Chữ	Kiểu gõ Telex	Ví dụ
sắc	s	as → á
huyền	f	af → à
hỏi	r	ar → ả
ngã	x	ax → ã
nặng	j	aj → ạ
â	aa	aam → âm
ê	ee	eem → êm
ô	oo	oom → ôm
ã	aw	awn → ăn
ư	uw	tuw → tư
ơ	ow	own → ơn
đ	dd	ddi → đi
Xóa dấu	0	á0 → a
Tắt dấu	gõ lặp \ /	ass → as a\s → as

Hình 3: Kiểu gõ Telex.

Đây là kiểu gõ điện tín ngày xưa ở Việt Nam. Ngày nay các phần mềm gõ chữ Việt hỗ trợ qui ước gõ dấu chữ Việt theo lối này.

Ưu điểm: Các phím gõ dấu đều nằm ở 3 hàng giữa của bàn phím nên ít phải di chuyển xa ngón tay khi gõ dấu.

Khuyết điểm:

- Với những ai thường xuyên gõ xen kẽ trong văn bản các chữ nước ngoài như Anh, Pháp thì phải dùng nhiều lần phím thoát vì nếu không thì các từ nước ngoài sẽ hiện ra không đúng.
- Mẫu tự “u”: phải gõ uw, 2 phím “u” và “w” ở xa nhau.
- Mẫu tự “o”: phải gõ ow, 2 phím “o” và “w” ở xa nhau.
- Khó nhớ các dấu, không dùng quen khó có thể gõ được.

C. KIỂU GÕ TUBINHTRAN-MS VÀ MICROSOFT

Sau khi phân tích ưu và khuyết điểm của 3 kiểu gõ VIQR, VNI và Telex, chúng tôi đề nghị một kiểu gõ khác hữu hiệu hơn, xin tạm đặt tên là kiểu gõ Tubinhtran-MS.

Kiểu gõ Tubinhtran-MS giúp ta gõ các ký tự có dấu *â ê ô ă ư ơ đ* được nhanh hơn vì chỉ cần gõ phím 1 lần.

Về cơ bản thì kiểu gõ Tubinhtran-MS giống như kiểu gõ Microsoft (còn có tên TCVN6064), chỉ khác qui ước phím mà thôi.

- Phím 6 = â (trên phím 6 có dấu ^ và số 6 khi lật qua bên thì gần giống a, nhìn vào dễ nhớ là â).
- Phím 7 = ê (số 7 cũng gần giống ^ nên nhìn vào dễ nhớ là ê).
- Phím 8 = ô (số 8 cũng gần giống o nên nhìn vào dễ nhớ là ô).
- Phím 9 = ã (vì trên phím 9 có dấu trắng (nên nhìn vào dễ nhớ là ã).
- Phím [= ư và phím] = ơ , giống kiểu Microsoft, vì tần xuất “u” cao hơn “ơ” trong các vần tiếng Việt. Chọn [= ư hợp lý hơn vì phím [gần trung tâm bàn phím hơn.

Sau cùng, đặt tên Tubinhtran-MS để người dùng thấy sự gần gũi với kiểu gõ Microsoft (MS).

D. CÁCH DÙNG KIỂU GỖ TUBINHTRAN-MS Ở WINVNKEY

Nếu bạn thấy kiểu gõ Tubinhtran-MS hữu hiệu thì có thể tự cài đặt kiểu gõ này vào phần mềm gõ mà mình đang dùng.

Nếu không cài đặt được vì phần mềm bạn đang dùng chưa có đủ chức năng thích hợp thì chúng tôi xin giới thiệu một phần mềm đã tích hợp sẵn kiểu gõ Tubinhtran-MS. Đó là phần mềm gõ WinVNKey (winvnkey.sf.net).

WinVNKey là phần mềm gõ chữ Việt và các ngôn ngữ khác trong môi trường Windows, do TS Ngô Đình Học và nhóm thảo chương TriChlor tại Hoa-Kỳ thực hiện. WinVNKey chạy trên Windows. Kiểu gõ Tubinhtran-MS được hỗ trợ kể từ phiên bản 5.5.463, phát hành vào tháng 1 - 2010.

- Tải xuống phiên bản WinVNKey 5.5.463, chọn 1 trong 2 bản sau:
 - o [WinVNKey 5.5.463 \(bản ZIP\)](http://winvnkey.sourceforge.net/beta/download/wvnkey5.5.463-winnt-without-HanNom.zip)
http://winvnkey.sourceforge.net/beta/download/wvnkey5.5.463-winnt-without-HanNom.zip
 - o [WinVNKey 5.5.463 \(bản EXE\)](http://winvnkey.sourceforge.net/beta/download/wvnkey5.5.463-winnt-without-HanNom.exe)
http://winvnkey.sourceforge.net/beta/download/wvnkey5.5.463-winnt-without-HanNom.exe

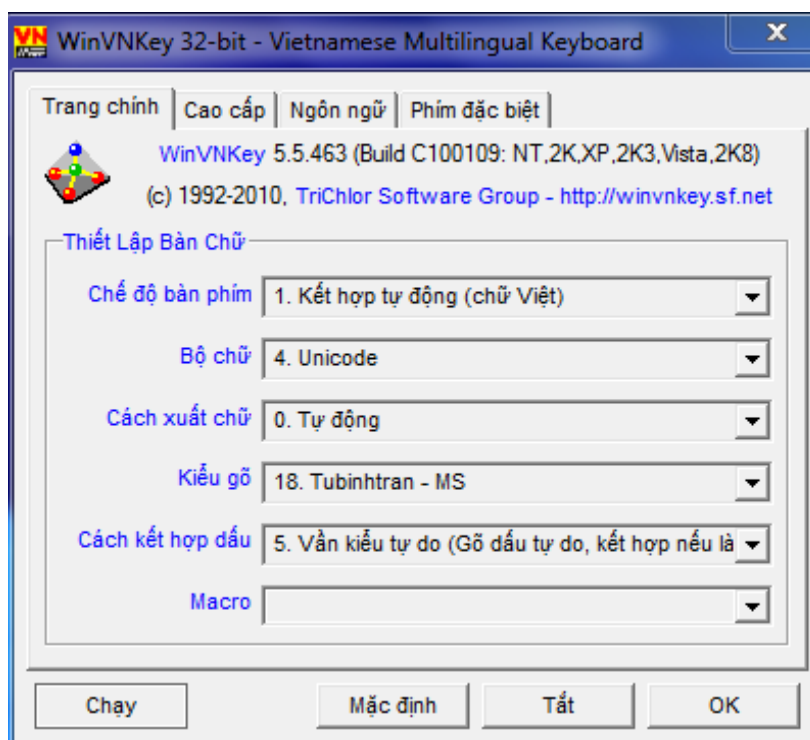
Riêng những ai chưa thạo dùng máy vi tính, có thể đọc thêm bài “*Tải xuống WinVNKey & Gõ chữ Việt*” ở đường dẫn

<http://chuvietnhanh.sourceforge.net/TaiXuongWinvnkeyVaGoChuViet.htm> (hoặc bài “*Cách gõ tiếng Việt bằng bộ gõ WinVNKey*” ở đường dẫn:

<http://echip.com.vn/cach-go-tieng-viet-bang-bo-go-winvnkey-a20130729125310905-c1143.html>)

để biết cách tải xuống, cài đặt WinVNKey và cách gõ tiếng Việt theo các kiểu gõ: VIQR, VNI, Telex, Tubinhtran-MS, Microsoft ...

- Khởi động WinVNKey và điều chỉnh trang chính WinVNKey như hình 5.

Hình 5: Trang chính WinVNKey để dùng kiểu gõ Tubinhtran-MS.

Điều chỉnh xong là có thể dùng kiểu gõ Tubinhtran-MS để gõ tiếng Việt theo cách thông thường.

Lưu ý:

• Điều chỉnh như trên thì không những ta có thể gõ dấu theo kiểu gõ Tubinhtran, mà còn có thể gõ nhanh một số phụ âm đầu như:

- Gõ *f* bung ra *ph* (vd: gõ *fi* → *phi*).
- Gõ *q* bung ra *qu* (vd: gõ *qa* → *qua*).
- Gõ *j* bung ra *gi* (vd: gõ *ja* → *gia*).
- Gõ *k* bung ra *kh* (nếu chỉ muốn *k* thì ta gõ nhanh 2 lần phím *k*. Lý do của sự chọn đặt này là vì phụ âm *kh* đứng trước tất cả nguyên âm trong khi *k* chỉ đứng trước: i, ê, e).

• Điều chỉnh như trên thì ta phải gõ chữ Việt theo bộ chữ Unicode với các phong chữ của Unicode như: Arial, Tahoma, Verdana, Times New Roman, Courier New, ... chẳng hạn.

Nói cách khác, cách chọn các bộ chữ trong WinVNKey như sau. Ví dụ:

- Nếu dùng phong của Unicode thì phải chọn bộ chữ là Unicode (bộ chữ thứ 4 trong ô “Bộ chữ” ở trang Chính của khung WinVNKey).
- Nếu dùng phong của VPS thì phải chọn bộ chữ là VPS (bộ chữ thứ 11 trong WinVNKey).

- Nếu dùng phông của VNI thì phải chọn bộ chữ là VNI (bộ chữ thứ 10 trong WinVNKey).
- v.v.

E. KẾT LUẬN

• Hiện nay, ngày càng nhiều người gõ chữ Việt có dấu vì bộ chữ Unicode đã được phổ biến khắp thế giới, giúp việc viết đọc chữ Việt trên máy vi tính và internet được thống nhất và thuận tiện hơn. Nhưng đa số chúng ta vẫn còn dùng 3 kiểu gõ đã có từ xa xưa là: VIQR, Telex, VNI.

- **Kiểu gõ VIQR** có từ thời chưa có máy vi tính. Nó chỉ thích hợp khi Unicode chưa được phổ biến. Đây là kiểu gõ chậm nhất vì nó dùng dấu sẵn có trên bàn phím Mỹ để gõ dấu nên các phím gõ dấu nằm rất xa các phím nguyên âm.
- **Kiểu gõ Telex** có từ thời chưa có máy vi tính, chỉ thích hợp trong việc viết điện tín bằng máy đánh chữ. Những ai thường xuyên gõ xen kẻ trong văn bản các chữ nước ngoài như Anh, Pháp thì phải dùng nhiều lần phím thoát để chữ nước ngoài được hiện ra đúng.
- **Kiểu gõ VNI** dùng các phím số: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 tượng trưng cho các dấu nên dễ nhớ nhưng gõ không nhanh. Nó không dùng phím lặp để tạo ra dấu nên ta phải luôn di chuyển ngón tay khi gõ dấu phụ: mũ, râu, trăng, gạch ngang chữ đ. Kiểu gõ này không gõ nhanh được tối ưu.

Với các hạn chế nêu trên của 3 kiểu gõ VIQR, Telex và VNI, thiết nghĩ ta nên tìm một kiểu gõ khác nhanh hơn. Kiểu gõ Tubinhtran-MS được trình bày ở trên nên xem như là một suy tìm kiểu gõ tối ưu. Chỉ cần tốn khoảng nửa giờ tập là ta có thể gõ nhanh kiểu gõ Tubinhtran-MS, dù ta đang gõ quen với bất kỳ kiểu gõ nào.

• Kiểu gõ Tubinhtran-MS được tích hợp sẵn trong WinVNKey từ phiên bản beta 5.5.463, phát hành tháng 1-2010. Những ai hiện dùng WinVNKey các phiên bản cũ hơn mà không muốn dùng phiên bản 5.5.463 thì có thể tích hợp kiểu gõ Tubinhtran-MS vào theo như hướng dẫn của bài "*Cách cài kiểu gõ dấu chữ Việt của riêng mình vào WinVNKey*" ở đường dẫn <http://chuvietnhanh.sf.net/CachCaiKieuGoDauCuaRiengMinhVaoWinVNKey.htm>

• Kiểu gõ Tubinhtran-MS thì rất thích hợp cho phương pháp mới gõ tắt chữ Việt được cài sẵn trong WinVNKey. Ta gõ chữ tắt nhưng nhờ có phần mềm xử lý nên máy vi tính vẫn hiện ra chữ Việt trọn vẹn. Để hiểu phương pháp này, xin đọc bài "*Phương pháp mới gõ tắt chữ Việt*" ở trang mạng *Chữ Việt Nhanh*: <http://chuvietnhanh.sf.net>

- Chúng tôi xin chân thành tri ân Tiến sĩ [Ngô Đình Học](#), tác giả phần mềm gõ WinVNKey, đã tiên phong tích hợp kiểu gõ dấu Tubinhtran-MS vào WinVNKey.

© Trần Tư Bình

(tubinhtran@gmail.com, Web: Chữ Việt Nhanh chuvietnhanh.sf.net).